

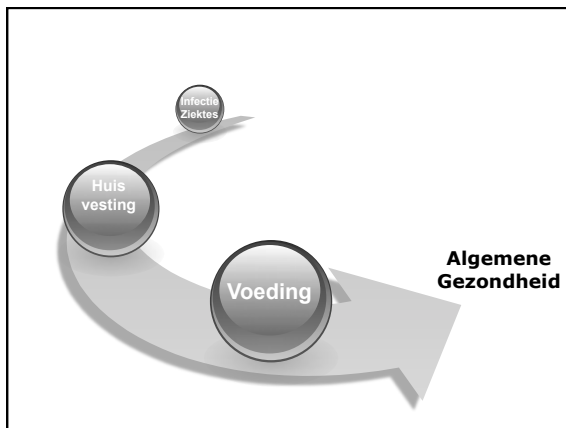
Vogelspoed in de praktijk ...n eitje ...

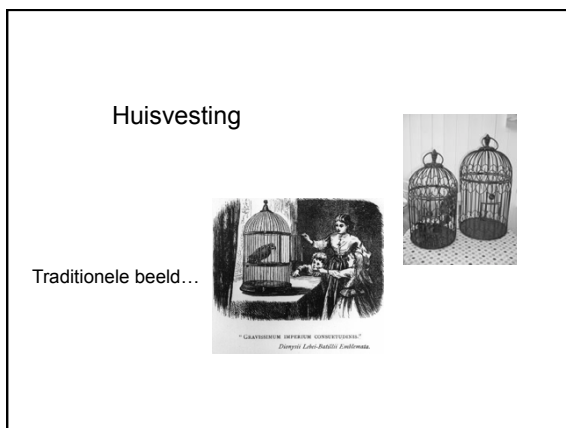
Frank Versteeg
Dierenarts voor vogels
en bijzondere dieren
dier. 11-2011
Hoofdstraat 121
3713 KZ Drachten

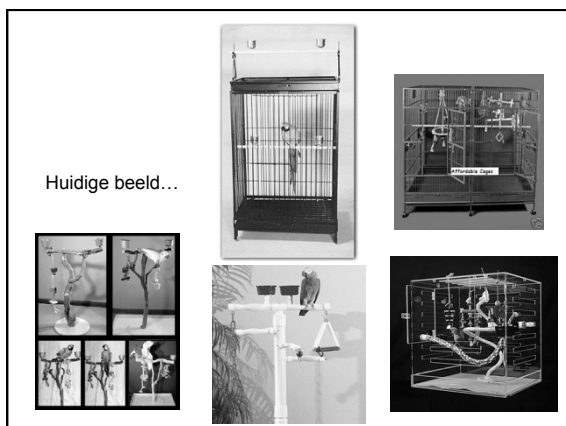
- 1 Is het spoed?
- 2 Algemene soort en hvt informatie
- 3 Belangrijkste spoedproblemen
- 4 Behandeling / therapie

Top 5 groepen in praktijk

- Papegaaien
 - parkieten
- Duiven
 - Postduiven
- Zangvogels
- Hoenderachtige
- Watervogels
 - (Wilde vogels)

Waar moet het naar toe ?

Bijstellen ideeën

Omgang ↔ Opvoeding

Geestelijke vermogens 3-4 jarig kind

Grijze -> Alex

Opvoeding: De "Gaus-Hausse"

Tinley®

Collega's (Hoojmeyer)

Particuliere organisaties

Stichting de Moderne Papegaai

Stichting Vrije Zeeuwse Papegaai

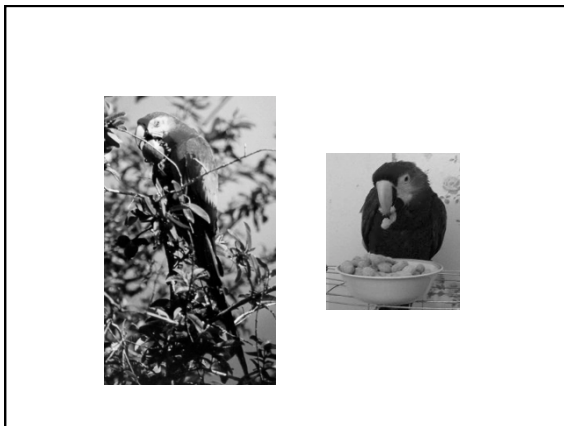
Rassen

- Grijze roodstaart
- Amazonse papegaai
- Kaketoe
- Dwergara
- Grote ara
- Bonteboer
- Kleine parkiet

Rassen

- Duitse herder
- Boeren foxteriër
- Collie/Labrador
- Keeshondje
- Rottweiler/Bouvier
- Teckel
- Dwergpincher

Pellets en zaadmengsels

Zaden basis

- Aanvullen
- Mee-eten van tafel
- Selectie

Pellet basis

- vééééél merken*
- Harrison®, Kaytee®, Nutribird®, Ecobird®, Scenic®, etc.

Aandachtspunten;

- Verkrijgbaarheid
- Begeleiding bij overwinnen
- Basisvoeding
- Aanvullen*

ZIEKE vogels niet overwinnen !

Ziekten

- Bacterieel / gisten
 - Maagdarmkanaal
 - (Chlamydia)
 - Megabacterie/macrorhabdus
- Schimmel infecties

UITEINDELIJK ALLEMAAL SPOED

- Specialties
 - Hypocalcemie
 - Vitamine deficiëntie
 - Trauma
 - Plukkers
 - Intoxicaties
 - Legnood

Telefonisch contactmoment

- Komt u maar...
- Vragen:
 - Direct inhoudelijk
 - Daadwerkelijk eten (dieet?)
 - Feces productie en aspect
 - Andere vogels en eerdere ziektes
 - (sinds wanneer in bezit)

Algemene opvang en behandeling

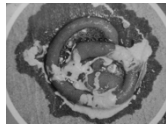
- Anorexie = Spoed
 - »1^e Ondersteunende therapie
 - »2^e Doelgerichte therapie

Observatie en onderzoek op afstand

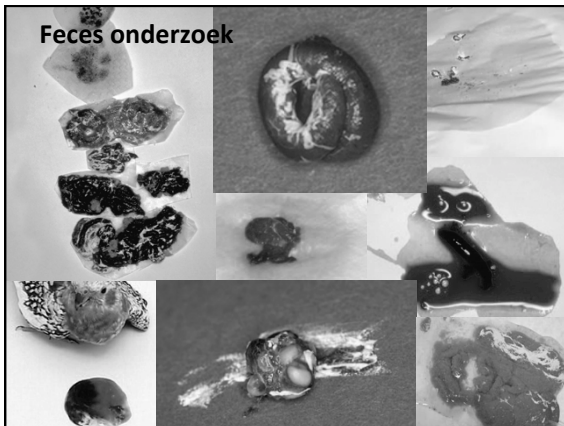
- Tijdens afnemen anamnese:
 - Vogel in transportmiddel inspecteren
 - Feces onderzoeken
 - Macroscopisch
 - Microscopisch

Feces onderzoek

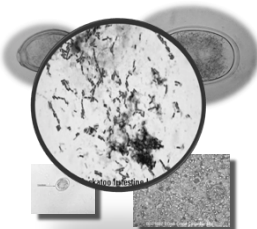
- Macroscopisch
 - 3 componenten
 - Fysiologische variatie
 - Volumineus
 - Kwantiteit
 - Kleur van de componenten
 - 'additieven'
 - Onverteerde voerpartikels
 - Vreemde bestanddelen
 - Parasieten
 - Overige bijzonderheden

Feces onderzoek

Mestmonster verzamelen

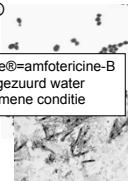
- Schoon
- Vers / warm
- Representatief
- Natief, verzamel, kleuring, kweek

Bacterieel / Gisten

- Algemene bacteriële infecties
 - **Maagdarmkanaal**
- Specifieke bacteriële infectie
 - **Chlamydophila**
 - PCR, Stamp-kleuring, QuickVue®
- Gisten
 - *Candida spp.*
 - Megabacteriën
 - Schimmel
 - ***Macrorhabdus ornithogaster***

Diagnostiek;
kleuring feces-
uitstrijkje

Fungizone®=amfotericine-B
Aangezuurd water
Algemene conditie

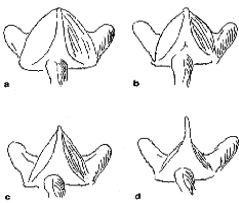

Prooidieren laten niets zien!

Klinisch onderzoek

routine

Hanteren

- Alles voorbereiden (monstername, injecties, zuurstof + isofluraan, intuberen etc)
- Tijdens hanteren snel beoordelen
 - Tijd hanteren limiteren
 - (be)handelingen communiceren naar eigenaar
- Krop <> Borstspier

Bloedafname

Diagnostische technieken

- Röntgen
 - Algemeen overzicht
 - Skelet
 - Longen & luchtzakken
 - Maagdarmkanaal
 - **Ei-problemen**
 - **Vreemd voorwerp**
- Echografie
 - **Gelimiteerd gebruik**
 - **Weke delen**
 - Buikholte & Hart
- Endoscopie
 - Diagnostisch
 - luchtzak, long, lever, nier, bijnier, milt, darm, testikel/ovarium
 - Geslachtsbepaling...
 - linker caudale thoracale luchtzak
 - (1 van de grofweg 8)
 - Trachea scopie
 - Cloaca scopie

Algemene ziektes

- Bacteriën:
 - **Chlamydomphila psittaci**=
Psittacose=Ornithose=papegaaienziekte
(Zoonose).
 - **Yersinia=PseudoTB**
 - in koude natte periode
 - Overige bacteriën
- Virussen:
 - **Psittacine beak and feather disease (PBFD)**
 - **Polyomavirus.**
 - **Herpesvirus (Pacheco).**
 - **PDD / KDS (Bornavirus, kliermaagdilatatatie)**
- Schimmels:
 - Aspergillus spp.
- Parasieten:
 - Endoparasieten: wormen, coccidiose, trichomonas, histomonas, etc.
 - Ectoparasieten: mijten, luizen, teken
- Overige niet infectieuze problemen:
 - Intoxicatie
 - Legnood
 - Hypocalcemie
 - Trauma
 - Voedingsdeficiënties

Zieke vogel = niet eten

- Zieke vogel & Zieke groep
 - Probleem oplossen
 - Zieken apart zetten & behandelen
 - Niet eten :
 - Voeren
 - Braken :
 - Middel tegen braken per injectie
 - Overige medicatie (per injectie)
 - Daarna oraal en voeding
 - Warmtekooi of warmtelamp
 - Energie verbruik
 - Doelgericht ziekte behandelen

Zieke vogel = niet eten

Bij twijfel > altijd sonde-voeren
In crisis situatie onderhuids infuus met 3-5% glucose
Of iv bolus

- Vogelsoort afhankelijk voer
 - Handopfokvoer voor papegaaien (Harrisons, Kaytee, Nutribird etc.)
 - 'Critical care' voor hond en kat (Convalascense, ad blikvoer etc.)
 - Alles is goed...Olvarit®, gemalen brokjes etc.
- Consistentie van yoghurt
 - Handwarm (30-35 °C) > *magnetron...

Sondevoeren

- Hoeveelheid en interval afhankelijk van energiebehoefte en patiëntgewicht.
- Veilig; 2-4 x per dag 1-3% van lichaamsgewicht
 - Heel slecht 1%, goed 3%
 - 1-3 ml per 100 gram lichaamsgewicht
 - 10-30 ml per kg lichaamsgewicht
- Op geleide van lichaamsgewicht
 - Mag niet afvallen...

Sondevoeren

- Techniek
 - Vogel laten vasthouden of in handdoek pakken, kleinere vogels zelf
 - naarm
 - en
 - in
 -
 -
 -
 - Langzaam maar

Sondevoeren

- Techniek
 - Vogel laten vasthouden of in handdoek pakken, kleinere vogels zelf vasthouden.
 - Sonde in bek naar achteren en beneden, theoretisch van links naar rechts en voelen in hals of die goed zit.
 - Moet soepel naar beneden, bij papegaaien soms lastig te voelen
 - Diep genoeg tot in de krop
 - Vogels zonder krop slokdarm dichthouden rondom sonde
 - Dikste mogelijke maat en met name dikste knop zodat je niet in luchtpijp kunt komen OF flexibele slang
 - Bij braken vogel direct loslaten
 - Pas ingeven als je weet wat je doet, niet laten opjagen
 - Langzaam maar steady spuiten

Vloeistof therapie

- Fysiologische evt. + 3-5% glucose
- Veel
 - O
 - %
 - Gi
- S.C.
 - V
- IV of
 - O
- Cloa

g/24h

l)

Vloeistof therapie

- Fysiologische evt. + 3-5% glucose
- Veel gebruikte rekenmethode:
 - Onderhoud 5% lichaamsgewicht per dag (50ml/kg/24h)
 - % dehydratie x lichaamsgewicht (g) = vloeistoftekort (ml)
 - Geef 50-100% van het tekort bij in de eerste 24 uur
- S.C. Toediening over 2-3 x daags
 - Verdelen over meerdere plekken
- IV of IO toediening
 - Over-hydratie: longoedeem
- Cloacaal

Intraosseus catheter

- Ulna
- Tibia
- Vergelijkbaar met IV

Doelgerichte therapie

- Eventuele deficiëntie opheffen
- Intoxicatie behandelen
- **AB/AM etc.**
 - Doseringen in literatuur/doseringswijzer
 - Toediening

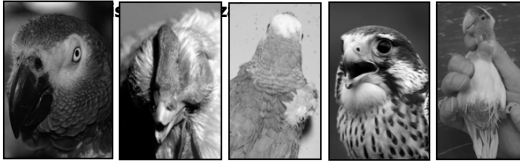

Geen cortico's bij vogels in shock!

Dyspnoe

- Klinische klachten <-> Oorzaak

- Voorste luchtweg
- Diepere luchtwegen
- RIP in coelom

Trachea obstructie

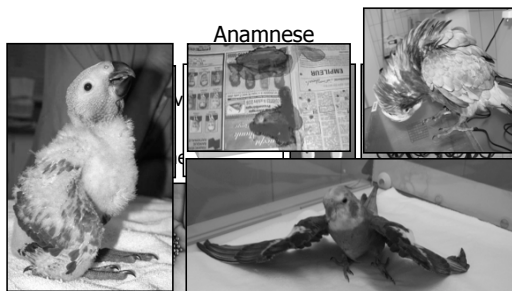
- Ernstige dy
- Acut onts
 - Stridor
 - Stemver
- O₂ kooi <> Spoed ingrijpen

Luchtzak tube plaatsen

Chlamydia

- Chlamydophila
 - Aangifteplichtig
 - Zoonose
 - Anamnese: vrijwel altijd nieuwe vogel of nieuwe erbij
 - Diagnose: Klinisch > PCR en sneltesten
 - Therapie: doxy 1^e keuze
 - Start zieke vogel met injectie en daarna oraal
 - IM 20 mg/kg, oraal 10-20 mg/kg 2dd
 - Minimaal 45 dagen

Zware metalen vergiftiging

Zware metalen vergiftiging

- Röntgen
- Toxicologie
 - **Bloedwaarde**
 - 0,5 ml heparine bloed
 - Referentie < 2 $\mu\text{mol/l}$
- Hematologie & chemie
 - **Urinezuur**
 - **Hematocriet**

Therapie zware metalen intoxicatie

- Chelatatie therapie
 - **Ca-EDTA 30 mg/kg q12h IM**
 - **Penicillamine 30-50 mg/kg q12h PO**
- Verwijderen van de partikels
 - **Laxeren**
 - **Endoscopie, OK**
- Infuus (nierschade)

Hypocalcemie

• Grijs Roodstaart – Goede conditie – Zaadvoeding – Aanvalsgewijs • Klassieke anamn. • Lijkt dyspnoe • Krampen • Vallen van stok • Avond/nacht	• Calcium – Injectie – Oraal – drinkwater • Vitamine D3 • Onderst. Therapie • Voorkomen trauma • Voeding 2^e instantie

Diagnostiek hypocalcemie

.6 mmol/l)

4 mmol/l)

Diagnostiek hypocalcemie

- Hematologie & chemie
 - **Totaal calcium**
 - < 2 mmol/l (2.1 – 2.6 mmol/l)
 - **geïoniseerd calcium**
 - < 1 mmol/l (1.2 – 1.4 mmol/l)
 - **Fosfaat**
 - **Totaal eiwit**

Behandeling hypocalcemie

- Ca-borogluconate (andere calciumvarianten)
 - **50 – 100 mg/kg IM q12h**
- Calcium suppletie oraal
- Multi-vitamine injectie daarna oraal
- PAS NA HERSTEL naar goed dieet en/of blijven
supplementeren
- UVB

Legnood

- Meestal kleinere vogels
 - **Deficiënte voeding en omstandigheden**
 - **Op de grond zitten**
 - **Persen**
 - **Klinische klachten variabel**
 - Obstipatie
 - Verlamming
 - Niet vliegen

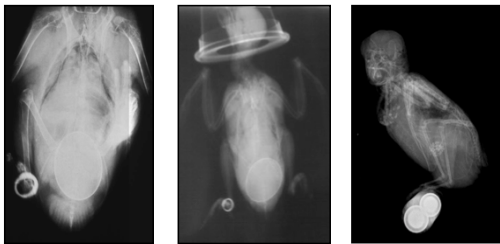
Legnood

- Klinisch onderzoek
 - **Abdominale verdikking**
 - Harde, ronde zwelling
 - Zachte zwelling
 - Vocht
 - Veel feces en aangekoekt

Legnood

- Ei zichtbaar op foto mits gecalcificeerd

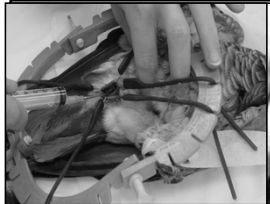
Legnood

- Ondersteunende therapie
- Medicatie
 - **Ca-borogluconaat**
 - **Prostaglandine**
 - **Oxytocine**
- Rustige verduisterde omgeving
- Hoge luchtvochtigheid
- Hoge temperatuur

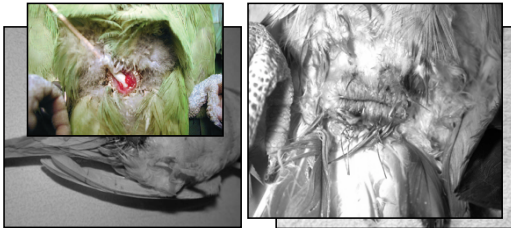
Legnood

- Indien geen effect
 - Palpatie
 - Aanprikken
 - Cloaca
 - Transabdominaal
- Chirurgie

Cloaca prolaps

- Prolaps van cloaca/vagina/uterus/oviduct
- Vrijwel altijd secundair probleem

Fractuur

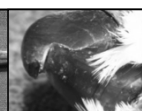
• Anamnese + Klinisch beeld – Afhangende vleugel– Kreupel of ontlasten poot	• Analgesie – Carprofen
• Dunne cortex, weinig weke delen – Verbanden– Externe fixatie (KE)– Luchtzakken	• Antibiotica – bij open fractures
	• Hokrust, – Niet hanteren tenzij...
	– Ring verwijderen

Fractuur

Trauma

- Wonden > Groene plekken (biliverdin)
- Bek: wel of niets aan doen
- Bloedingen

Katten of hondenbeet

Pasteurella multocida sepsis

- Direct behandelen

- Therapie
 - Wondtoilet
 - Amoxicillin 100 mg/kg q12h

Reptielen

Rustig aan...

Meest voorkomende soorten

(die de praktijk halen)

- Baardagaam
- Groene leguaan
- Moerasschildpadden
- Landschildpadden
- Slangen
- Overige soorten

50% klinische ziektegevallen*

- Parasieten
 - **Ectoparasieten**
 - mijten, (teken)
 - **Endoparasieten**
 - Wormen,
 - Flagellaten,
 - Coccidiose
- Eenvoudige diagnostiek
 - Diersoort
 - Inspectie
 - Microscopie

*niet bij moerasschildpad

Overige problemen

- Huisvesting
 - **Temperatuur**
 - **Luchtvochtigheid**
 - **Verlichting > uva-uvb**
- Voeding
 - **Deficiënties**
 - Éénzijdige voeding
 - Selectie en Kwaliteit
 - Supplementen
 - Toediening

Nierproblemen
-urinezuur

Uitingsvormen

- Calciumproblematiek
 - **MBD**
 - **Groeistoornissen**
 - **Lethargie**
- Vervellingsproblemen
- “Anorexie”
- Maag-Darmverstopping
- Prolaps
- Legnood
- Trauma

Ondersteunende therapie

- Couveuse
 - **30-38°C**
- Vocht toediening
 - **Oraal, s.c., (i.p., cloacaal, i.o.)**
 - **Hoeveelheid**
 - 1-2% lichaamsgewicht per 24 uur
 - **Interval**
 - 24-48 uur
 - **Soort vloeistof**
 - Fysiologische+2% glucose

Ondersteunende therapie

- Sondevoeding
 - Energiebehoefte (Temperatuur)
 - Variërend van 1 x daags tot 1x per week
 - Geleide van gewicht en fecesproductie
 - 1-3% van lichaamsgewicht
 - Handopfokvoer of recovery (H/K)
 - Carnivoor / omnivoor/ herbivoor

Doelgerichte therapie

- Circulatie in achterhand
- Halfwaardetijden
 - **Metabolisme**

Amfibieën

Vissen

Giftige reptielen

Gevaarlijke soorten

Onbekende soorten

Niet aan beginnen

In der
Beschränkung
zeigt sich der
Meister!

Frank Verstappen
Hoofdstraat 121
3871KG Driebergen
